

Brussel, 3 maart 2025
(OR. en)

6693/25

Interinstitutioneel dossier:
2025/0034(NLE)

RECH 76
COMPET 109

VOORSTEL

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	28 februari 2025
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2025) 62 final
Betreft:	Voorstel voor een AANBEVELING VAN DE RAAD betreffende de beleidsagenda voor de Europese Onderzoeksruimte (2025-2027)

De delegaties vinden hierbij document COM(2025) 62 final.

Bijlage: COM(2025) 62 final

EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 28.2.2025
COM(2025) 62 final

2025/0034 (NLE)

Voorstel voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

betreffende de beleidsagenda voor de Europese Onderzoeksruijnte (2025-2027)

(Voor de EER relevante tekst)

TOELICHTING

1. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

• Motivering en doel van het voorstel

De Europese Onderzoeksruimte (EOR) heeft tot doel een ruimte tot stand te brengen “waarbinnen onderzoekers, wetenschappelijke kennis en technologieën vrij circuleren” (artikel 179 VWEU). De EOR is in 2020 nieuw leven ingeblazen, onder meer met de goedkeuring van het pact voor onderzoek en innovatie (O&I) in Europa¹, waarin de volgende gedeelde prioritaire actiegebieden van de lidstaten zijn vastgesteld:

- 1) verdieping van een daadwerkelijk functionerende interne markt voor kennis;
- 2) samen de groene transitie, de digitale transformatie en andere uitdagingen met gevolgen voor de samenleving aangaan, en de deelname van de samenleving aan de EOR vergroten;
- 3) verbeterde toegang tot uitmuntend onderzoek en uitmuntende innovatie in de hele Unie en betere verbindingen tussen innovatie-ecosystemen in de hele Unie;
- 4) bevordering van gecoördineerde investeringen en hervormingen op het gebied van O&I.

Door nieuwe bestuursstructuren op te zetten en een eerste EOR-beleidsagenda 2022-2024 met concrete acties op te stellen, heeft de EU een nieuwe impuls gegeven aan de EOR door strategieën en beleidsmaatregelen op het gebied van O&I op elkaar af te stemmen. Er werd aanzienlijke vooruitgang geboekt via samenwerking met de lidstaten, met name om de versnippering van hun O&I-systemen aan te pakken. Initiatieven werden toegespitst op loopbanen van onderzoekers, onderzoeksinfrastructuren, open wetenschap, het opbouwen van vertrouwen in de wetenschap via burgerbetrokkenheid en het vrijmaken van middelen voor thematische samenwerking op het gebied van O&I. Het gezamenlijk proces van prioritering in cocreatie tussen de lidstaten, belanghebbenden en de Commissie, en met name de eerste EOR-beleidsagenda, heeft een verantwoordelijkheidsgevoel doen ontstaan en heeft het engagement voor de uitvoering van de EOR versterkt.

Net als in de eerste EOR-beleidsagenda voor 2022-2024 worden in de tweede EOR-beleidsagenda voor 2025-2027 concrete EOR-activiteiten uiteengezet, die dienen als strategisch kader om de samenwerking tussen de EU-landen te bevorderen, de doeltreffendheid van O&I-systemen te vergroten en maatschappelijke uitdagingen gezamenlijk aan te pakken. Op basis van de lessen die zijn getrokken uit de uitvoering van de eerste agenda, wordt met de tweede agenda een evenwicht gevonden tussen het verdiepen van de actie met betrekking tot de huidige prioriteiten door middel van **structureel beleid** en het verruimen van de visie op de EOR door middel van **nieuwe EOR-acties**. Structureel beleid is langetermijnbeleid voor de EOR met betrekking tot thema's als open wetenschap, onderzoeksinfrastructuren en onderzoeksloopbanen dat zich niet beperkt tot individuele beleidsagenda's en is ingebed in nationaal en Europees

¹ Aanbeveling (EU) 2021/2122 van de Raad.

beleid. EOR-acties zijn beknopt, beleidsgestuurd en doelgericht om een substantiële meerwaarde te bieden voor de EU, lidstaten en belanghebbenden. Acties op het gebied van artificiële intelligentie in de wetenschap, onderzoeksveiligheid, wetenschap voor beleid, en rechtvaardigheid in de wetenschap werden aangewezen als lacunes waar samenwerking noodzakelijk werd geacht. In het algemeen geeft dit de volgende EOR-beleidsagenda voor 2025-2027 een duidelijker beleidsgerichte focus en een duidelijkere structuur om de uitvoering door nationale overheden en belanghebbenden te vergemakkelijken.

De EOR-beleidsagenda is een niet-bindend instrument om richting te geven aan het beleid op nationaal en EU-niveau in overeenstemming met de EOR-doelstellingen van artikel 179 VWEU. Aan de hand van deze agenda worden de prioriteiten van de lidstaten gecoördineerd bij de werkzaamheden ter bevordering van de EOR op basis van gezamenlijk optreden. Met de agenda wordt zo vrijwillige samenwerking en coördinatie tussen de lidstaten en de EU aangemoedigd. Aangezien dit op basis van vrijwilligheid geschiedt, kan de uitvoering niet juridisch worden afgedwongen. Bij de uitvoering van de EOR-beleidsagenda wordt de logica van variabele geometrie gevolgd. Het EOR-forum, dat de Europese Commissie, de lidstaten, de met Horizon Europa geassocieerde landen en belanghebbenden op EU-niveau samenbrengt, dient als bestuursorgaan om de uitvoering van de EOR-activiteiten gezamenlijk te coördineren.

Hoewel niet-wetgevingsinitiatieven, zoals de EOR-beleidsagenda voor 2022-2024, met vrijwillige toezeggingen in de vorm van EOR-acties aanzienlijke vooruitgang hebben opgeleverd, zijn zij nog steeds ontoereikend om structurele belemmeringen aan te pakken. In de mededeling van de Commissie van 22 oktober 2024 over de uitvoering van de EOR² werd gewezen op hardnekkige problemen zoals de verschillen in de prestaties op het gebied van onderzoek, ontwikkeling en innovatie (OOI) tussen de lidstaten, ontoereikende overheids- en particuliere investeringen die in OOI onder het streefcijfer van 3 % van het bbp blijven, versnippering van de regelgevingskaders, beperkte steun voor technologieoverdracht en de versnippering van onderzoeks- en technologie-infrastructuur. Als conclusie werd in de mededeling gewezen op de noodzaak om de governance te versterken.

Voor het aanpakken van de systemische uitdagingen zullen toekomstige wetgevingsinitiatieven een aanvulling vormen op de EOR-beleidsagenda en kunnen wetgevingsmaatregelen worden ingevoerd die verder gaan dan vrijwillige maatregelen in het kader van de niet-bindende EOR-beleidsagenda. Dergelijke initiatieven (bijvoorbeeld EOR-wetgeving) zullen een kans bieden om problemen aan te pakken door middel van harmonisatie, uniforme toepassing van regels en handhaving van EU-beleid om een gelijk speelveld in alle lidstaten tot stand te brengen. Het initiatief zou kunnen worden toegepast op gebieden waarvoor is vastgesteld dat er bindende regels of structuren nodig zijn om de doelstellingen van de EOR te verwezenlijken, naast vrijwillige coördinatie- en samenwerkingsmaatregelen. Dit zou de versnippering van het O&I-beleid en O&I-systemen binnen de EU aanzienlijk moeten verminderen.

² COM(2024) 490 final.

2. RECHTSGRONDSLAG, SUBSIDIARITEIT EN EVENREDIGHEID

• Rechtsgrondslag

De rechtsgrondslag van dit initiatief is artikel 292 VWEU. Overeenkomstig artikel 292 VWEU kan de Raad aanbevelingen goedkeuren en op voorstel van de Commissie besluiten in alle gevallen waarin in de Verdragen is bepaald dat de Raad handelingen op voorstel van de Commissie moet vaststellen. Overeenkomstig artikel 179, lid 1, VWEU streeft de EU de doelstellingen na om haar wetenschappelijke en technologische grondslagen te versterken door een EOR tot stand te brengen waarbinnen onderzoekers, wetenschappelijke kennis en technologieën vrij circuleren, en om haar concurrentievermogen te vergroten, ook in haar industrie, en tegelijkertijd al het onderzoek te bevorderen dat nodig wordt geacht. Overeenkomstig artikel 181 VWEU moeten de Europese Unie en de lidstaten hun activiteiten op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling coördineren teneinde de wederzijdse samenhang van het beleid van de lidstaten en het beleid van de Unie te verzekeren.

In nauwe samenwerking met de lidstaten kan de Commissie alle nuttige initiatieven nemen om deze coördinatie te bevorderen, met name initiatieven die gericht zijn op het opstellen van richtsnoeren en indicatoren, het organiseren van de uitwisseling van beste praktijken en het voorbereiden van de werkzaamheden die nodig zijn voor regelmatige monitoring en evaluatie. Het Europees Parlement moet volledig worden geïnformeerd. In artikel 182, lid 5, wordt de mogelijkheid geboden om de in het meerjarenkaderprogramma geplande activiteiten aan te vullen door het Europees Parlement en de Raad in staat te stellen, volgens de gewone wetgevingsprocedure en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, de maatregelen vast te stellen die nodig zijn om de EOR te realiseren.

Subsidiariteit (bij niet-exclusieve bevoegdheid)

De EOR heeft tot doel een ruimte tot stand te brengen “waarbinnen onderzoekers, wetenschappelijke kennis en technologieën vrij circuleren” (artikel 179, lid 1, VWEU). Aangezien dit een initiatief voor meerlagig bestuur is en een overheidsbrede aanpak omvat (waarbij ervoor wordt gezorgd dat het beleid op verschillende bestuursniveaus en op alle beleidsterreinen op elkaar wordt afgestemd), is het in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel. Het eerbiedigt de bevoegdheid van de lidstaten op dit gebied en heeft tot doel ervoor te zorgen dat het O&I-beleid op alle bestuursniveaus (lokaal, regionaal, nationaal en mondiaal) coherent is. Er worden initiatieven geïntroduceerd die op Europees niveau de meeste EU-meerwaarde bieden, gekoppeld aan en voortbouwend op nationale en regionale beleidsreacties. Dit initiatief voldoet aan het subsidiariteitsbeginsel, aangezien het voorstel op grond van artikel 4, lid 3, VWEU niet onder de exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie valt.

• Evenredigheid

De voorgestelde acties staan in verhouding tot de nagestreefde doelstellingen. Het voorstel ondersteunt de verwezenlijking van de doelstellingen van de nieuwe EOR. Het vormt een aanvulling op nationale maatregelen om een onderzoeksgerichte, op waarden gebaseerde, uitmuntende en impactgedreven onderzoeksruimte tot stand te brengen. Het voorstel eerbiedigt de praktijken van de lidstaten en hanteert een gedifferentieerde aanpak die de verschillende

economische, financiële en sociale omstandigheden van de lidstaten, de diversiteit van de onderzoekssystemen en de respectieve instellingen en organisaties weerspiegelt. Erkend wordt dat verschillende nationale, regionale of lokale omstandigheden kunnen leiden tot verschillen in de wijze waarop de voorgestelde aanbeveling wordt uitgevoerd.

- **Keuze van het instrument**

Naar aanleiding van de lessen die zijn getrokken uit de eerste EOR-beleidsagenda 2022-2024, onderstreept de keuze voor een aanbeveling van de Raad de toezegging van de Commissie om het op samenwerking gebaseerde bestuur van de EOR te versterken door de resultaten van de cocreatiewerkzaamheden met de lidstaten, met Horizon Europa geassocieerde landen en belanghebbenden op EU-niveau te vertalen in een voorstel van de Commissie voor een aanbeveling van de Raad. Het doel is om een verantwoordelijkheidsgevoel te doen ontstaan en te zorgen voor weloverwogen inzet door de lidstaten en belanghebbenden als basis voor verdere samenwerking bij de overeengekomen acties en structureel beleid voor gezamenlijk optreden. Daarnaast worden op deze manier de flexibele aanpak voor de uitvoering van EOR-acties en het vrijwillige karakter van de EOR-beleidsagenda voortgezet.

3. EVALUATIE, RAADPLEGING VAN BELANGHEBBENDEN EN EFFECTBEOORDELING

- **BIJENBRENGEN EN GEBRUIK VAN EXPERTISE**

De Europese Commissie heeft haar voorstel voor de EOR-beleidsagenda 2025-2027 onderbouwd met gegevens uit de eerste EOR-monitoringcyclus in 2023. De cyclus omvatte de eerste 18 maanden durende evaluatie van de uitvoering van de EOR-beleidsagenda 2022-2024 op EU-niveau (verslag op EU-niveau), de EOR-landenverslagen over alle lidstaten en elf met Horizon Europa geassocieerde landen, het eerste EOR-scorebord en het eerste EOR-dashboard. Het verslag op EU-niveau over de eerste 18 maanden omvatte een beoordeling van de vooruitgang op de prioritaire gebieden voor gezamenlijk optreden in de EOR, zoals vastgelegd in het pact voor O&I in Europa, en van de uitvoering van de EOR-beleidsagenda. In de EOR-landenverslagen werd deze analyse op nationaal niveau verstrekt. Aan de hand van het EOR-scorebord werden de algehele consolidatie van en collectieve vooruitgang ten aanzien van de EOR-prioriteiten in 2023 beoordeeld voor de EU als geheel; op basis van het dashboard werd de vooruitgang op nationaal niveau beoordeeld. Alle verslagen zijn openbaar beschikbaar op het EOR-beleidsplatform³.

- **Effectbeoordeling**

Er is geen effectbeoordeling uitgevoerd. Aangezien het gaat om een voorstel van de Commissie voor een aanbeveling van de Raad, waarin EOR-activiteiten voor de toekomst worden beschreven, kunnen de effecten niet duidelijk vooraf worden vastgesteld. Daarnaast is de EOR-beleidsagenda 2025-2027 opgesteld in cocreatie met de deskundigengroep van het EOR-forum, waarin de lidstaten, met Horizon Europa geassocieerde landen en belanghebbenden worden samengebracht. De voorbereidende werkzaamheden zijn besproken in de Raad (met name in het

³ <https://european-research-area.ec.europa.eu/>.

CEOR en bij goedkeuring van de conclusies van de Raad over het versterken van het concurrentievermogen van de EU, het versterken van de Europese Onderzoeksruimte en het vinden van een oplossing voor de versnippering ervan⁴), waaruit blijkt dat de lidstaten en de belanghebbenden verwachten dat dit document wordt aangenomen.

- **Resultaatgerichtheid en vereenvoudiging**

Niet van toepassing.

- **Grondrechten**

Niet van toepassing.

4. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

Niet van toepassing.

5. OVERIGE ELEMENTEN

- **Uitvoeringsplanning en regelingen betreffende controle, evaluatie en rapportage**

De uitvoering van de EOR-beleidsagenda voor 2025-2027 wordt gemonitord via het EOR-toezichtssysteem. Het EOR-toezichtssysteem is gebaseerd op de vereisten die zijn vastgelegd in de aanbeveling van de Raad betreffende een pact voor O&I in Europa. Op 10 juni 2022 stelde de Europese Commissie het kader voor het toekomstige EOR-toezichtssysteem, waarin de onderdelen van het mechanisme in detail worden omschreven, voor aan de Raad.

Ter beoordeling van de uitvoering van de in het kader van de EOR-beleidsagenda overeengekomen acties, op zowel nationaal als Europees niveau, en van de prestaties van de EU en de lidstaten bij de verwezenlijking van de EOR-doelstellingen omvat het EOR-toezichtssysteem zowel kwalitatieve als kwantitatieve verslagleggingsinstrumenten.

- **Artikelsgewijze toelichting**

Niet van toepassing.

⁴

16179/24.

Voorstel voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

betreffende de beleidsagenda voor de Europese Onderzoeksruimte (2025-2027)

(Voor de EER relevante tekst)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 292, eerste en tweede zin,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De EU staat op dit moment voor meerdere ongeken­de uitdagingen. De wereldorde verandert en ons maatschappelijk welzijn en onze veiligheid schudden op hun grondvesten als gevolg van een turbulente geopolitieke situatie, toenemende economische concurrentie, een onge­kend snelle en transformatieve technologische revolutie, en klimaatverandering en de gevolgen daarvan. Het leiderschap en de strategische autonomie van Europa op belangrijke technologische gebieden moeten nu dringend worden versterkt. In dit verband zijn wetenschap, technologie en innovatie van cruciaal belang om de kwetsbaarheden van Europa te verminderen en het volledige potentieel van Europa te ontsluiten. Daarnaast spelen onderzoek en innovatie (O&I) een cruciale rol bij het versterken van het duurzame concurrentievermogen van de Europese Unie.
- (2) De ontwikkeling van de Europese Onderzoeksruimte (EOR) vormt de kern van onze inspanningen om deze uitdagingen het hoofd te bieden. De ambitie om de EOR tot stand te brengen als een eengemaakte markt voor onderzoek, technologie en innovatie ontstond in 2000 en is als een specifieke EU-doelstelling verankerd in het Verdrag van Lissabon. De recente politieke ambitie om een unie voor onderzoek en innovatie tot stand te brengen, die moet leiden tot een gezamenlijke Europese O&I-strategie en een gezamenlijk Europees O&I-beleid, en om de “vijfde vrijheid” verder na te streven, toont aan dat er onverminderd behoefte is aan de verdere ontwikkeling van een ruimte waarbinnen landen samenkomen om hun nationale O&I-beleid en -ecosystemen te coördineren en te verbeteren, en waarbinnen kennis, onderzoekers en technologieën vrij kunnen circuleren. Meer EU-brede coördinatie via de EOR kan investeringen en hervormingen helpen stimuleren en een essentiële rol spelen bij het bevorderen van

duurzaam concurrentievermogen, in overeenstemming met de doelstellingen van het kompas voor concurrentievermogen⁵.

- (3) De EOR heeft de afgelopen 25 jaar belangrijke resultaten geboekt op belangrijke beleidsterreinen, waaronder onderzoeksinfrastructuren, open wetenschap, internationale samenwerking, genderevenwicht in O&I, gezamenlijke programmering, onderzoeksloopbanen en mobiliteit van onderzoekers. Deze resultaten zijn onder meer behaald dankzij de Marie Skłodowska-Curie-acties (MSCA's), waarmee ruim 150 000 uitmuntende onderzoekers zijn gefinancierd, met name via uitmuntende doctoraatsprogramma's, postdoctorale beurzen en uitwisselingen van O&I-personeel, Euraxess, waarmee meer dan 2 miljoen onderzoekers bij hun loopbaanontwikkeling en mobiliteit in heel Europa zijn ondersteund, en de Europese openwetenschapscloud, waarmee naadloze toegang tot hoogwaardige gegevens en digitale diensten wordt geboden en samenwerking over grenzen en disciplines heen wordt ondersteund.
- (4) In 2021 kwamen de lidstaten en de Commissie een nieuwe visie en een nieuw beleidskader overeen, die zijn uiteengezet in de conclusies van de Raad over de toekomstige governance van de Europese Onderzoeksruimte⁶ en het pact voor O&I⁷. In de visie worden de gemeenschappelijke waarden en beginselen uiteengezet die als leidraad zullen dienen voor O&I, en worden prioriteiten voor gezamenlijk optreden vastgesteld. In het pact herhaalden de lidstaten dat zij vastbesloten zijn samen te werken aan de verwezenlijking van de EOR-doelstellingen om integratie en samenwerking te bevorderen en de versnippering van wetenschappelijk onderzoek, technologie en innovatie in heel Europa tegen te gaan. In de conclusies van de Raad van 2024 over het versterken van het concurrentievermogen van de EU, het versterken van de Europese Onderzoeksruimte en het vinden van een oplossing voor de versnippering ervan⁸ bevestigden de lidstaten hun toezegging om de coördinatie te verbeteren en het nationale O&I-beleid op elkaar af te stemmen teneinde een beter geïntegreerd en efficiënter onderzoeksecosysteem tot stand te brengen.
- (5) Met de eerste EOR-beleidsagenda 2022-2024 is een solide basis gelegd om de EOR-doelstellingen te verwezenlijken. Door middel van deze agenda zijn de prioritaire gebieden van het pact voor O&I omgezet in een reeks concrete acties. 17 acties werden gezamenlijk uitgevoerd door de Commissie, de lidstaten, de met Horizon Europa geassocieerde landen en belanghebbenden op EU-niveau. Als onderdeel van het nieuwe governancestructuur vervullen het EOR-forum en de bijbehorende subgroepen een unieke rol bij de ondersteuning van de verwezenlijking van de EOR en de uitvoering van de bijbehorende acties. Zij fungeren als brug tussen EU-, nationale en regionale instanties en vergemakkelijken de samenwerking. Door de inclusieve en participatieve aanpak worden alle stemmen gehoord. Dit bevordert innovatieve strategieën en een gedeelde verantwoordelijkheid voor beleid ter versterking van het Europese O&I-ecosysteem. Als adviesorgaan voor strategisch beleid op hoog niveau verstrekt het Comité Europese

⁵ COM(2025) 30 final.

⁶ 14308/21.

⁷ Aanbeveling (EU) 2021/2122 van de Raad.

⁸ 16179/24.

Onderzoeksruimte en Innovatie (CEOR) in een vroeg stadium advies aan de Raad en de Commissie.

- (6) In de mededeling van 2024 getiteld “Uitvoering van de Europese Onderzoeksruimte”⁹ vestigde de Commissie de aandacht op de resultaten van de EOR-beleidsagenda 2022-2024 en de nieuwe bestuursstructuur. De belangrijkste resultaten bij het aanpakken van een reeks O&I-behoefte in heel Europa in het kader van de eerste EOR-beleidsagenda 2022-2024 omvatten: 1) de oprichting van de Coalitie voor het bevorderen van onderzoeksbeoordeling (CoARA); 2) de publicatie van de gedragscode voor nultolerantie bij de bestrijding van gendergerelateerd geweld in het O&I-systeem van de EU; 3) het stimuleren van de groene energietransitie door de uitvoering van de strategische agenda van het EOR-proefproject inzake groene waterstof; 4) de oprichting van het netwerk van beheersautoriteiten voor O&I en cohesie (RIMA), waarin O&I-beleidsactoren en -beheersautoriteiten worden samengebracht om de innovatiekloof in kaart te brengen, uitmuntendheid te vergroten en voort te bouwen op bestaande verbredingsinstrumenten, en 5) de ontwikkeling van een nieuw monitoring- en evaluatiekader voor de EOR.
- (7) De tweede EOR-beleidsagenda voor 2025-2027 bouwt voort op deze benadering en is bedoeld om de huidige uitdagingen aan te pakken. Op basis van de prioritaire gebieden van het pact voor O&I voor gezamenlijk optreden en de resultaten van de uitvoering van de eerste EOR-beleidsagenda voor 2022-2024 worden daarin elf structurele EOR-beleidsmaatregelen en acht concrete EOR-acties uiteengezet. Deze komen voort uit een uitgebreid cocreatieproces binnen het EOR-forum en het CEOR, en het doel is om in 2025 met de uitvoering te beginnen. De eerste en de tweede EOR-beleidsagenda zijn met elkaar verbonden. De EOR-beleidsagenda 2025-2027 zorgt voor continuïteit van het beleid in het kader van de eerste agenda, pakt de belangrijkste langetermijndoelstellingen van de EOR aan en beschikt over de nodige flexibiliteit om in te spelen op nieuwe strategische behoeften,

HEEFT DE VOLGENDE AANBEVELING VASTGESTELD:

1. De lidstaten zouden de EOR-beleidsagenda 2025-2027 moeten goedkeuren, met elf structurele EOR-beleidsmaatregelen op lange termijn, die niet beperkt blijven tot individuele beleidsagenda's maar waarvoor nog steeds een driejarig werkplan bestaat, en met acht EOR-acties, die binnen de driejarige beleidsagenda zouden moeten worden voltooid. Alle EOR-voorstellen worden nader beschreven in de bijlage.
2. De lidstaten zouden op vrijwillige basis de volgende structurele EOR-beleidsmaatregelen en EOR-acties moeten uitvoeren, in overeenstemming met de vier prioritaire actiegebieden van het pact voor O&I. Deze structurele beleidsmaatregelen en acties zijn gericht op: i) het scheppen van duidelijke meerwaarde op nationaal en Europees niveau, ii) het verschil maken door binnen drie jaar specifieke resultaten en tastbare resultaten te leveren, iii) het voortbouwen op constante cocreatie tussen de

⁹ COM(2024) 490 final.

lidstaten, de Commissie en belanghebbenden, iv) het uitvoeren van één op zichzelf staande hoofdactiviteit, d.w.z. zonder subacties, en v) een uitvoering in variabele geometrie, waardoor flexibiliteit mogelijk is in de mate waarin landen kunnen deelnemen.

1. **PRIORITAIR GEBIED: VERDIEPING VAN EEN DAADWERKELIJK FUNCTIONERENDE INTERNE MARKT VOOR KENNIS**

Het vrije verkeer van onderzoekers, kennis en gegevens is van essentieel belang om een efficiënter en inclusiever Europees O&I-systeem op te bouwen. Het helpt dubbel werk tot een minimum te beperken en de kritische massa te creëren die nodig is om doeltreffend te zijn. Ter versterking van het concurrentievermogen van de EU moeten de internationale positie en het wetenschappelijk leiderschap van de EU worden bevorderd door middel van baanbrekend fundamenteel en toegepast onderzoek.

De EU zal aan deze prioriteit blijven werken met het volgende structurele beleid:

open wetenschap — open wetenschap mogelijk maken door het delen en hergebruiken van gegevens, onder meer via de Europese openwetenschapscloud (EOSC); **onderzoeksinfrastructuren** — de duurzaamheid, toegankelijkheid en veerkracht van onderzoeksinfrastructuren in de Europese Onderzoeksruimte versterken; **gendergelijkheid, gelijke kansen voor iedereen en inclusiviteit** — inclusieve en intersectionele gendergelijkheid in de EOR versterken; **loopbanen en mobiliteit van onderzoekers en systemen voor beoordeling en beloning van onderzoek** — onderzoeksloopbanen aantrekkelijker en duurzamer maken en onderzoeksbeoordelingen hervormen; **kennisvalorisatie** — de capaciteiten en activiteiten op het gebied van kennisvalorisatie vergroten respectievelijk verbeteren; **mondiale betrokkenheid** — een mondiale benadering van O&I.

Voor de komende drie jaar worden de volgende EOR-acties voorgesteld:

- rechtvaardigheid in de open wetenschap;
- bevordering van het weteschapecosysteem ter ondersteuning van beleid (Science for Policy, S4P);
- vergemakkelijking en versnelling van verantwoord gebruik van AI in de wetenschap in de EU;
- verbetering van de onderzoeksveiligheid.

2. **PRIORITAIR GEBIED: SAMEN DE GROENE TRANSITIE, DE DIGITALE TRANSFORMATIE EN ANDERE UITDAGINGEN MET GEVOLGEN VOOR DE SAMENLEVING AANGAAN, EN DE DEELNAME VAN DE SAMENLEVING AAN DE EOR VERGROTEN**

Er zouden synergieën met sectoraal en industriebeleid tot stand moeten worden gebracht zodat de EOR het concurrentievermogen kan bevorderen, de levenskwaliteit van

mensen in de EU kan verbeteren en maatschappelijke uitdagingen zoals de groene en digitale transitie aan kan pakken. O&I-investeringen zouden tastbare resultaten moeten opleveren die op de markt worden gebruikt en uitgerold.

Dit prioritaire gebied wordt met name bestreken door de volgende structurele beleidsmaatregelen:

op uitdagingen gebaseerde initiatieven: het strategisch plan voor energietechnologie (SET) tot belangrijk thematisch onderdeel van de EOR maken; **synergieën met onderwijs en de Europese vaardighedenagenda:** vergroting van de samenhang tussen O&I en hoger onderwijs binnen de EOR en benutting van het volledige potentieel van Europese O&I-ecosystemen; **actieve deelname van burgers en de samenleving aan alle dimensies van O&I:** vergroting van het vertrouwen in de wetenschap door burgerparticipatie, betrokkenheid en wetenschapscommunicatie.

Voor de komende drie jaar worden de volgende EOR-acties voorgesteld:

- versnelling van O&I-investeringen voor de industriële transformatie van Europa en concurrerende duurzaamheid;
- versnelde invoering van nieuwe benaderingsmethoden (NAM's) om biomedisch onderzoek en tests van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen te bevorderen;
- vaststelling van een geharmoniseerd en gecoördineerd kader voor een Europese benadering van integriteit en ethiek in O&I in het licht van nieuwe uitdagingen.

3. PRIORITAIR GEBIED: VERBETERDE TOEGANG TOT UITMUNTEND ONDERZOEK EN UITMUNTENDE INNOVATIE IN DE HELE UNIE EN BETERE VERBINDINGEN TUSSEN INNOVATIE-ECOSYSTEMEN IN DE HELE UNIE

Uitmuntendheid op onderzoeksgebied betreft Europeanen van alle leeftijden en bestrijkt alle disciplines en sectoren in Europa. Het volledige potentieel ervan is nog niet benut als gevolg van aanzienlijke verschillen in kansen voor onderzoekers en innovatoren in de EOR. Dit prioritaire gebied kan worden aangepakt door middel van structureel beleid om **synergieën tot stand te brengen tussen EU-, nationale en regionale financieringsprogramma's** en uitmuntendheid in de EU toegankelijker te maken.

Voor de komende drie jaar wordt de volgende EOR-actie voorgesteld:

- versterking van O&I: een nieuw tijdperk in onderzoeksbeheer.

4. PRIORITAIR GEBIED: BEVORDERING VAN GECOÖRDINEERDE INVESTERINGEN EN HERVORMINGEN OP HET GEBIED VAN ONDERZOEK EN INNOVATIE

Aangezien de EU zich concentreert op belangrijke gebieden voor toekomstig concurrentievermogen, duurzaamheid en welzijn, zouden duplicatie, substitutie en

versnippering van O&I-investeringen en -initiatieven contraproductief zijn. Grensoverschrijdende samenwerking kan efficiëntiewinsten opleveren doordat dankzij bundeling van middelen kritische massa wordt opgebouwd en dankzij de toename van overloopeffecten van kennis innovatie wordt gestimuleerd. Om te waarborgen dat deze investeringen efficiënt en doeltreffend zijn, zouden in sommige gevallen ook structurele hervormingen in nationale O&O-systemen moeten worden ontworpen, uitgevoerd en gemonitord. Het doel van deze hervormingen is het vergroten van wetenschappelijke uitmuntendheid, het benutten van de valorisatie van onderzoeksresultaten, het versterken van de banden tussen wetenschap en bedrijfsleven, en het beter op elkaar afstemmen van beleidsmaatregelen ter ondersteuning van bedrijfsinnovatie.

In het kader van deze doelstelling wordt geen specifieke EOR-actie voorgesteld, maar algemeen wordt erkend dat het stimuleren van investeringen in O&I en het doorvoeren van structurele hervormingen voor de Europese Commissie en de lidstaten een belangrijke prioriteit blijven om nauw samen te werken met behulp van een reeks bestaande instrumenten. Meer in het bijzonder zal de uitvoering van de O&I-maatregelen in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit van de EU naar verwachting de nationale innovatiecapaciteit stimuleren, met name in landen die nog achterliggen op dat gebied.

In het kader van het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid voert de Europese Commissie een diepgaande analyse uit van de nationale O&I-systemen en doet zij landspecifieke aanbevelingen over manieren waarop het innovatiepotentieel van elk land kan worden versterkt. De Commissie monitort vervolgens de beleidsreacties van de lidstaten om de vooruitgang bij het overbruggen van de vastgestelde lacunes op het gebied van O&I te beoordelen. Ter ondersteuning van hun inspanningen om hun O&I-systemen te verbeteren door middel van hervormingen, kunnen de lidstaten en geassocieerde landen deskundige ondersteuning krijgen vanuit de beleidsondersteuningsfaciliteit van Horizon Europa, een instrument dat zeer nuttig is gebleken bij het verbeteren van de beleidsvorming en het in kaart brengen van hervormingstrajecten, en gebruikmaken van de versterkte bilaterale dialoog met de lidstaten over gezamenlijk overeengekomen onderwerpen op het gebied van O&I.

3. Het bestaande samenwerkingskader tussen de Europese Commissie, de lidstaten, geassocieerde landen en organisaties van belanghebbenden in de vorm van het EOR-forum en het CEOR zou moeten worden gehandhaafd als centraal mechanisme voor EOR-bestuur. De uitvoering van de volgende EOR-beleidsagenda 2025-2027 zal op alle bestuursniveaus een inclusieve en transparante inspanning vergen om cocreatie van de agenda en betrokkenheid bij de uitvoering ervan te bevorderen. Het EOR-forum blijft een “klankbord” voor nieuwe uitdagingen die buiten de activiteiten van de EOR-beleidsagenda 2025-2027 vallen, maar toch grensoverschrijdende samenwerking vereisen en die onder het pact voor O&I vallen, zoals een follow-up over de vrijheid van wetenschappelijk onderzoek.
4. Een gecoördineerde uitvoering zou moeten zorgen voor een actieve en brede betrokkenheid van belanghebbenden op EU-niveau over het gehele spectrum, van

onderzoek tot innovatie en marktintroductie. De categorieën belanghebbenden in het EOR-forum zouden moeten worden herzien om tot een betere vertegenwoordiging van de verschillende belangen te komen.

5. De lidstaten en de Europese Commissie zouden de volledige betrokkenheid van met het programma Horizon Europa geassocieerde landen en overkoepelende organisaties van belanghebbenden op EU-niveau moeten ondersteunen bij het uitvoeren van de EOR-beleidsagenda 2025-2027.
6. De investeringen in O&I in de EU blijven achter bij de ambities en blijven onder het investeringsniveau van veel van de mondiale concurrenten van de EU. Momenteel besteedt de EU ongeveer 2,3 % van haar bbp aan O&O, veel minder dan het in 2002 in de verklaring van Barcelona vastgestelde streefcijfer van 3 %. Het bereiken van het streefcijfer van 3 % is een uitdaging met vele facetten die vraagt om gecoördineerde actie om overheids- en particuliere investeringen in O&O te stimuleren. Daarnaast zijn verdere hervormingen nodig om de nationale O&I-ecosystemen te verbeteren en het effect van een verhoging van de investeringen in O&I te maximaliseren. In aanvulling op het prioritaire gebied van het pact voor O&I “Bevordering van gecoördineerde investeringen en hervormingen op het gebied van O&I” zouden de lidstaten en de Commissie hun inspanningen in deze richting moeten voortzetten.
7. De Europese Commissie en de lidstaten zouden moeten doorgaan met de uitvoering van het EOR-toezichtssysteem dat is beschreven in het pact voor O&I in Europa en nader is uitgewerkt in het kader voor het toekomstige EOR-toezichtssysteem dat de Commissie op 10 juni 2022¹⁰ aan de Raad heeft voorgelegd. Met behulp van het EOR-toezichtssysteem wordt de vooruitgang ten aanzien van de in het pact voor O&I gedefinieerde EOR-prioriteiten gemonitord. Het EOR-toezichtssysteem zou de volgende elementen moeten omvatten:
 - 1) een EOR-scorebord om de vooruitgang ten aanzien van de EOR-doelstellingen op zowel EU- als nationaal niveau te monitoren, dat regelmatig wordt geactualiseerd;
 - 2) een periodiek EOR-monitoringverslag van de Commissie aan de Raad om de uitvoering van de EOR-beleidsagenda te evalueren;
 - 3) regelmatige EOR-landenverslagen om de vorderingen van de landen bij de uitvoering van de EOR-beleidsagenda te evalueren.

De lidstaten zouden informatie over de EOR moeten blijven uitwisselen, met name door gegevens en informatie te verstrekken via het EOR-beleidsplatform. De lidstaten zouden ook de uitvoering van de EOR-acties en -resultaten in hun land moeten bevorderen, met gebruikmaking van de beschikbare steun.

¹⁰ Nota van de Raad 9578/22.

Gedaan te Brussel,

*Voor de Raad
De voorzitter*